

Kulturdepartementet
Enheten för medier och demokrati
samt sändlista

Ej sekretess

Ert tjänsteställe, handläggare
Kulturdepartementet
Enheten för medier och demokrati
Vårt tjänsteställe, handläggare
HKV LEDS JUR Ofs,
Johanna Winblad
johanna.winblad@mil.se

Ert datum
2022-08-25

Er beteckning
Ku2022/01405

Vårt föregående datum

Vår föregående beteckning

Försvarsmaktens remissvar över promemorian Återkallelse av sändningstillstånd med hänsyn till Sveriges säkerhet (Ds 2022:20)

Försvarsmakten har tagit del av promemorian Återkallelse av sändningstillstånd med hänsyn till Sveriges säkerhet (Ds 2022:20). Försvarsmakten är i grunden positiv till förändringar som ger bättre förutsättningar för att på olika sätt värna Sveriges säkerhet. Avseende förslagen i promemorian har Försvarsmakten dock följande synpunkter.

Ökat fokus på tillståndshavaren

Enligt förslagen i promemorian (avsnitt 2.5) ska bedömningen av om ett sändningstillstånd ska återkallas ta sin utgångspunkt i huruvida en *sändnings innehåll* har utgjort en otillbörlig informationspåverkan eller på annat sätt orsakat fara för Sveriges säkerhet. Försvarsmakten föreslår istället att omständigheter kopplade till *tillståndshavaren* och vem som kontrollerar sändningen bör vara utgångspunkten för bedömningen. I det fall en sändning t.ex. misstänks ha utgjort ett led i en förtäckt påverkanskampanj mot Sverige skulle sannolikt omständigheter kring tillståndshavaren, snarare än sändningens faktiska innehåll, utgöra större delen av bedömningsunderlaget. Detsamma gäller om sändningar misstänks användas som ett verktyg för främmande underrättelseverksamhet eller annan säkerhetshotande verksamhet i Sverige. I sammanhanget bör det lyftas fram att tillståndshavaren är i fokus vid bedömningen av skada för Sveriges säkerhet vid beslut om tillstånd till radiosändning enligt lagen (2022:482) om elektronisk kommunikation. Frågan om

(JWI)

vilka omständigheter som ska ligga till grund för bedömningen om återkallelse bör därför vara föremål för ytterligare analys i det fortsatta lagstiftningsarbetet.

Till detta kommer att fokus på sändningens innehåll, snarare än på omständigheter kopplade till tillståndshavaren, leder till slutsatsen att mål om återkallelse bör prövas enligt den tryckfrihetsrättsliga rättsordningens principer. Försvarsmakten ser en problematik med valet av domstolsförfarande eftersom det är fråga om mål som rör Sveriges säkerhet, vilket utvecklas närmare nedan.

Val av domstolsförfarande

Mål om ingripande på grund av missbruk av yttrandefriheten prövas enligt yttrandefrihetsgrundlagen av allmän domstol under medverkan av en jury. Tanken är enligt förarbetena till yttrandefrihetsgrundlagen att juryn ska bidra till folklig förankring, lokalkännedom och ytterst vara en garant för den grundlagskyddade tryck- och yttrandefriheten.

I promemorian (avsnitt 2.6) föreslås att yttrandefrihetsgrundlagens rättegångsregler ska tillämpas också i mål om återkallelse av sändningstillstånd med hänsyn till Sveriges säkerhet. Försvarsmakten har synpunkter på den bedömning som gjorts i promemorian.

Det är bara Säkerhetspolisen och Försvarsmakten som har en helhetsbild när det gäller säkerhetsläget och hotbilden mot Sverige. Det är också dessa myndigheter som typiskt sett har tillgång till sådana uppgifter som är av relevans för att bedöma vad som utgör fara för Sveriges säkerhet (jfr prop. 2019/20:15 Skydd av Sveriges säkerhet vid radioanvändning, s 35 ff). I mål om återkallelse av sändningstillstånd blir därför underlag från båda myndigheterna av central betydelse. Denna typ av uppgifter har generellt ett mycket högt skyddsvärde då det rör känslig information om hot mot Sveriges säkerhet, vars exponering för en bredare krets av individer i sig kan innebära en skada för Sveriges säkerhet. Av detta skäl prövar regeringen i de flesta fall frågor om Sveriges säkerhet, vilket även hänger samman med att sådana bedömningar ofta är utrikespolitiskt känsliga. Vidare är inte skälen för en jurys folkliga förankring aktuella på samma sätt som i andra typer av tryckfrihetsmål när det är fråga om bedömning av fara för Sveriges säkerhet. Om bedömningen i mål om återkallelse med hänsyn till Sveriges säkerhet dessutom skulle ta sin utgångspunkt i omständigheter kopplade till tillståndshavaren, snarare än innehållet i en sändning, är inte skälen lika starka för att tillämpa reglerna om yttrandefrihetsmål. Försvarsmakten är sammantaget av uppfattningen att det är mindre lämpligt att denna typ av mål prövas i allmän domstol under medverkan av jury och anser därför att frågan bör utredas närmare i det fortsatta lagstiftningsarbetet.

För det fall det föreslagna domstolsförfarandet fortsatt ligger fast anser Försvarsmakten, med hänsyn till skyddsvärdet för de uppgifter som kan komma att exponeras i denna typ av mål, att domstolens och juryns ledamöter bör genomgå säkerhetsprovning.

Övriga synpunkter

Försvarsmakten anser att det är otydligt om kravet på ”väsentlig” överträdelse av kravet att en sändning inte ska orsaka fara för Sveriges säkerhet syftar på graden av fara för Sveriges säkerhet, dvs. att sändningarna ska ha orsakat väsentlig fara för Sveriges säkerhet, eller om kravet tar sikte på något annat. Det bör också tydligare framgå utifrån vilka kriterier väsentlighetsbedömningen ska göras i förhållande till den nu föreslagna återkallelsegrunden.

Vidare efterfrågar Försvarsmakten ett förtydligande avseende reglerna om återkallelse med hänsyn till Sveriges säkerhet då en tillståndshavare har flera sändningstillstånd. Av resonemangen i promemorian framgår inte tydligt om regleringen innebär att en tillståndshavares samtliga tillstånd återkallas vid ett beslut om återkallelse, eller om ett beslut krävs för respektive sändningstillstånd. Försvarsmakten anser att reglerna om återkallelse bör ta sikte på tillståndshavarens rätt att sända, oavsett om tillståndshavaren har ett eller flera sändningstillstånd. Detta hänger även samman med resonemanget ovan om att det sannolikt oftast är omständigheter kopplade till tillståndshavaren som utgör en fara för Sveriges säkerhet, snarare än innehållet i en specifik sändning.

Avslutningsvis vill Försvarsmakten framhålla att myndigheten anser att de synpunkter som nu har lyfts är av sådan vikt att de bör utredas närmare innan regler införs om återkallelse av sändningstillstånd med hänsyn till Sveriges säkerhet.

I beredningen av detta ärende har deltagit handläggare Lena Liman, telekrigs-officer Tobias Fjellsdotter, ledningssystemofficer Per Nordlöf och företrädare för säkerhetskontoret vid militära underrättelse- och säkerhetstjänsten.

Detta yttrande har beslutats av chefsjurist Carin Bratt. I den slutliga handläggningen har stf chefsjurist Helene Arango Magnusson, sektionschef Annika Grahn Sulusi och, som föredragande, försvarsjurist Johanna Winblad deltagit.

Carin Bratt

Johanna Winblad

SändlistaRegeringskansliet,
Kulturdepartementetku.remissvar@regeringskansliet.se (kopia till
ku.md@regeringskansliet.se)

Försvarsdepartementet (för kännedom e-post)

Inom myndigheten för kännedom

LEDS Samo ÖB/GS stöd

PROD

MUST

LEDS CIO